

2019-06-24

Utbildningsdepartementet
Universitet- och högskoleenheten
103 33 Stockholm

Er referens/dnr:
U2019/00304/UH:05

Yttrande över SOU 2019:6 En långsiktig, samordnad och dialogbaserad styrning av högskolan, U2019/00304/UH

Teknikföretagen lämnar här svar på remissen av Utbildningsdepartementets promemoria En långsiktig, samordnad och dialogbaserad styrning av högskolan (SOU 2019:6)

Teknikföretagen är en av Sveriges största arbetsgivarorganisationer med över 4 000 medlemsföretag inom teknik och industrisektorn som står för en tredjedel av Sveriges export.

Inledning

Industrins konkurrenskraft och tillväxt bygger i hög grad på personal med högkvalificerad kompetens. Industrin är också den sektor som investerar mest i forskning och utveckling. Universitet och högskolor har en avgörande betydelse för industrins möjligheter att möta kunskaps- och kompetensbehoven genom högkvalitativ utbildning och forskning. Därför behöver Sverige universitet och högskolor som premierar utbildnings och forskningsinsatser av högsta kvalitet och som dessutom matchar arbetsmarknadens behov. Den alltmer komplexa teknikindustrin kräver kontinuerlig tillförsel av ny kunskap och kompetens. Behoven handlar både om att rekrytera nyutbildade personer, men också om att fortbilda befintliga medarbetare samt för att kunna driva gemensamma forskningsprojekt. Detta förutsätter att universitetet och högskolor har en lokal närvaro och en stark forskningsanknytning inom sitt utbildningsområde i kombination med internationell konkurrenskraft.

En bärande princip bland Teknikföretagens medlemsföretag är att forskning och utveckling sker där kompetensen tillsammans med universitet och högskolor är världsledande inom relevanta områden. Att svenska lärosäten blir ännu vassare i att vara en del av en internationell kunskapsutveckling är därför mycket viktig för att Teknikföretagens medlemsföretag ska fortsätta förlägga investeringar i forskning och utvecklingsverksamhet samt avancerad tillverkning till Sverige.

Övergripande synpunkter

Industrin vill se en förändring i resurstilldelningssystemet och välkomnade att en utredning tillsattes. I det slutgiltiga förslag som utredningen presterade tvingas vi konstatera att flera för näringslivet viktiga frågor lämnats obesvarade eller kräver fortsatt utredning. Behoven på arbetsmarknaden och i synnerhet näringslivet, har getts en ytterst begränsad betydelse i de förslag som presenterades i utredningen för styr- och resurstilldelning till högskolan. De förslag till lösningar som presenteras fastställer i mångt och mycket rådande struktur istället för att rusta sektorn inför framtiden och främja samverkan med det omgivande samhället. Begreppet innovation lyser praktiskt taget med sin frånvaro i utredningen.

2019-06-24

Vi anser inte att frågan om styrning- och resurstilldelningssystemet för högskolan är färdigutredd. Därmed kan utredningens betänkande som helhet tyvärr inte ligga till grund för en genomgripande reform av lärosätenas styrning och resurstilldelning. Med detta som bakgrund avslår Teknikföretagen att slutbetänkandet införs sin nuvarande form.

Vi vill uppmana regeringen att skyndsamt sätta igång arbetet att bereda frågan vidare och se över vilka förslag som kan påbörjas, vilka delar som behöver fortsatt utredning och ta inledande steg för reformering av resursfördelningssystemet. Sverige är i behov av ett nytt resursfördelningssystem för högre utbildning och forskning. Reformeringen bör successivt vidareutvecklas baserat på kontinuerlig uppföljning.

De frågor som bör prioriteras i fortsatt arbete är:

Högskolan som utvecklingsmotorer regionalt och nationellt för internationell konkurrenskraft

Akademien kan och bör utgöra en samlad kraft i och för Sverige. Vi vill lyfta vikten av samlade nationella dialoger med samhällets olika aktörer, såväl offentliga som privata för att tillsammans kunna identifiera långsiktiga samhällsbehov. Forsknings-samverkan är avgörande för att svensk industri ska kunna vara konkurrenskraftigt när det gäller att bidra till ett hållbart samhälle. Industrin och akademien kan i samverkan skapa innovationer som kan bidra till att lösa stora samhällsutmaningar som klimatfrågan, tillgången till rent vatten och säkrare transporter. Mycket av detta arbete kommer att kunna bidra till att nå de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 och samtidigt stärka konkurrens-kraften hos svensk industri.

För de specialiserade industrikluster som finns runt om i Sverige har akademien en avgörande roll för både enskilda regioners och hela Sveriges framtida tillväxtpotentialer. Vi saknar det perspektivet i de förslag som utredningen presenterat och efterfrågar en starkare omvärldsanalys i utredningen. Precis som svenska teknikföretag är idag såväl forskning som utbildning till stor del internationellt konkurrensutsatta. Vi tror att denna dimension kommer att bli allt mer tydlig i framtiden, inte minst på utbildningssidan. För våra medlemsföretag är internationell konkurrenskraft både hos de utbildade studenterna och i svensk forskning av betydande vikt. En högkvalitativ, relevant och effektiv kompetensförsörjning är en avgörande parameter för att företagen skall investera och expandera i Sverige. En övergripande bild och strategi för svenska utbildning och forskning skulle kunna stärka Sverige avsevärt både vad gäller kompetensförsörjning, samverkan och forskningsutmaningar.

Kompetensförsörjning

Styrning och resurstilldelningen måste stödja kompetensförsörjningen. Rekryteringen av kompetens är en utmaning för många av våra medlemmar. – 6 av 10 företag uppger att man har svårt att hitta rätt kompetens en brist och matchningsproblematik vi sett under längre tids inte vända inom överskådlig framtid. Utmaningarna finns i hela landet. Lärosäten i alla regioner behöver därför bidra till att lösa kompetensbristen som i dag slår mycket hårt och som till exempel hindrar företag från att expandera eller ta nya uppdrag. I 3 av 4 medlemsföretag har verksamheten redan idag påverkats av bristen på kompetens.

2019-06-24

Nära hälften av företagen (45%) har inte kunnat utveckla produkter och tjänster som planerat eller har inte kunnat expandera verksamheten på det sätt som man planerat.¹

Utformningen och dimensioneringen av utbildningar kan inte bygga enbart på historisk grund, utan måste utgå från en kvalitativ analys över vilka kunskaper som kommer att efterfrågas i framtiden. Dagens studenter är framtidens medarbetare. Deras intressen och val formar framtidens arbetsmarknad och kommer att påverka utbildningarna som ges, men om man inte tar hänsyn till samhällets och näringslivets kompetensbehov riskerar systemet att förstärka den arbetskraftsbrist som finns idag. Det är väsentligt att såväl dimensionering av utbildningar som innehåll följer förändringar och behov på arbetsmarknaden. Det är väsentligt för en kunskapsnation att satsningar sker på också utbildning inom de strategiska områdena regeringen sätter för Sverige.

Idag saknas vidare en nationell överblick över det totala utbildningsutbudet och utbildningars dimensionering. En helhetsbild är ett viktigt underlag när lärosätena utvecklar och organiserar sitt utbildningsutbud. Överblicken av utbildningsutbudet behöver sättas i relation till en kartläggning och analys över kompetensbrister och kompetensbehov nedbrutet på regional nivå. Tillsammans skulle dessa underlag skulle skapa värdefull information till lärosätena, regionerna och för arbetslivet.

Utredningen utelämnar det perspektivet och lämnar heller inga förslag som adresserar problemen. I ett fortsatt arbete i frågan om styrning och resurstilldelning är det viktigt att komplettera med det här perspektivet.

Incitament för stärkt samverkan

Samverkan mellan akademin och omgivande samhälle är en grundförutsättning för kvalitet, relevans och nyttiggörande. Ska det komma till stånd en ökad samverkan, både utbildnings- och forskningssamverkan, krävs att uppgiften knyts till ekonomiska förutsättningar samt att samverkan följs upp och utvärderas systematiskt. På samma sätt behöver meriteringssystemet för lärare och forskare inom akademin bättre premiera sådan samverkan. Det måste bli lönsamt för lärare och forskare att röra sig mellan akademi och näringsliv. Detta är något som premieras i exempelvis Tyskland. Samverkansuppgiften skulle kunna skrivas fram tydligare som en del av enskilda lärares arbetsuppgift, på likande sätt som att det i lärares arbetsuppgifter ska ingå både utbildning och forskning.

Vi vänder oss mot utredningens idé om att samverkan inte skulle gå att åtminstone delvis mäta genom nyckeltal eller kopplas mot indikatorer. På samma sätt som externa medel och publiceringar kan vara ett mått för ett lärosäte kan samverkan också vara det. Inga nyckeltal eller indikatorer är perfekta men för att differentiera lärosätenas uppdrag krävs att vi tittar på parametrar som även utvecklar och främja samverkan. Vi delar utredningens betänkande att forsknings- och utbildningssamverkan är brett men anser inte att det är skäl nog för att helt utesluta ekonomiska incitament. Att uppföljningen av samverkan mellan akademi och samhälle endast blir en del av en generell kvalitetsaspekt i kombination med att icke mätbara mål ska sättas i myndighetsdialogerna menar vi i praktiken gör samverkansaspekterna så icke-transparenta att den goda utvecklingen av svensk samverkan riskeras. Premiering av samverkan skulle kunna göras genom en

---

¹ Vinna eller försvinna, Teknikföretagen 2018

2019-06-24

palett av indikatorer. Det skulle göra premieringen både transparent och tydlig. Vi vill se att forskare, forskargrupper och lärare som är duktiga på samverkan ska premieras. Detta kan antingen ske genom riktade medel i resurstilldelningen och/eller i resultatuppföljning i form av indikatorer som främjar samverkan.

Av direktiven framgår att frågan om hur samverkan med det omgivande samhället kan premieras ekonomiskt ska utredas. Frågan behöver fortsätta utredas och man behöver ta ett nytt grepp avseende styrning och resursfördelning av samverkan så att tydliga förslag kan tas fram för att stärka samverkans roll i lärosätenas verksamhet.

Måluppfyllelse och utvärdering mot resultat

Oavsett system för resurstilldelningen måste anslagen kombineras med en tydlig mål- och resultatstyrning. Uppföljningen måste ta hänsyn till både utbildningarnas och forskningens kvalitet, utifrån de mål och indikatorer man kommit överens om. Den högre utbildningens avnämare och främsta intressenter är den framtida arbetsmarknaden, studenterna, staten och samhället. Med den utgångspunkten är det naturligt att uppföljning och bedömning av måluppfyllelse och resultat behöver ta nyttan för arbetsmarknaden, för studenterna, och för samhället i beaktande. Uppföljning och bedömning av måluppfyllelse och resultat ska inte ersättas eller kombineras med den kvalitetssäkring som görs av UKÄ utan ska göras separat. Det är viktigt att komplettera kvalitetsutvärderingen, som tittar på framförallt förutsättningar att göra saker, med en uppföljning om faktiska resultat. I kvalitetsarbetet bör fokus även sättas på själva undervisningens pedagogiska kvalitet

I utredningens slutbetänkande saknas förslag och principer för hur uppföljning och bedömning av måluppfyllelse och resultat bör utformas. Detta är en central fråga för att kunna bedöma förslagen som en helhet. Vi vill se att förslagen skyndsamt kompletteras med förslag för uppföljning och bedömning av måluppfyllelse och resultat. Mätning bör ske med hjälp av nationella data och kvalitativa indikatorer.

Livslångt lärande

Kompetens- och kunskapsförsörjning kommer vara en av de mest strategiskt viktiga utmaningarna för industrins och samhällets förmåga att klara den digitala transformationen och övergången till cirkulär ekonomi. Företagen har behov av att höja den genomsnittliga kunskaps- och kompetensnivån bland de anställda samt att skapa en kultur av kontinuerligt lärande för att kunna konkurrera under en lång global förändringsperiod. Systemet för kompetensutveckling av anställda är idag underutvecklat. Lärosätena har ett otydligt uppdrag och har i regel små möjligheter att erbjuda yrkesverksamma relevant kompetensutveckling. Fortbildning av industrins medarbetare krävs nya systemlösningar och utbildningsformer, både vad gäller utbud och tillgänglighet. Detta kräver utveckling av modul- och nätbaserad kompetensutveckling som kan omfatta samtliga lärosäten. Här finns goda exempel att bygga vidare på inom Strategiska innovationsprogrammet Produktion2030 samt de KK-finansierade expertkompetensprojekten.

Teknikföretagen vill se att universitetet och högskolor ges i uppdrag att ta en aktiv roll i livslångt lärande och erbjuda kompetensutveckling till företag och stödjer utredningens förslag om att förtydliga uppdraget i högskolelagen. Till detta krävs ekonomiska förutsättningar och incitament för lärosäten att kunna jobba med kompetensutveckling. Detta bör ske genom särskild finansiering, dels avseende utvecklingskostnader, dels att

2019-06-24

den ekonomiska ramen inte innebär hinder för att erbjuda utbildning för yrkesverksamma. Det måste finnas en reell möjlighet för lärosätena att våga erbjuda fristående kurser inom områden med stora arbetsmarknadsbehov där man riskerar att inte fylla antalet platser under de första åren. Det krävs uthållighet och ett aktivt utåtriktat arbete för att nå en yrkesverksam målgrupp. Vi vill även poängtera att uppdragsutbildning kan komplettera, men inte ersätta, ett mer tillgängligt och relevant reguljärt utbildningsutbud för yrkesverksamma. Nya affärsmodeller behöver komma till för att uppdragsutbildningen ska vara tillgänglig för en bredd av företag, exempelvis även SME.

Forskning – kunskapsförsörjning

Utredningen har valt att inte lämna förslag kring hur innovation och samverkan kan stärkas genom ekonomiska incitament kopplade till resurstilldelningen. Det är olyckligt mot bakgrund av att näringslivets FoU-investeringar under en längre tid har minskat som andel av BNP. Vi kan konstatera att den internationella trenden under en längre tid gått mot ökad konkurrensutsättning av universitetens forskningsfinansiering, något som stöds av bland annat OECD. Utredarens förslag går tvärt emot denna utveckling och avfärdar mätning av kvalitet för fördelning av forskningsmedel. Utredningen föreslår att de nuvarande befintliga fördelningskriterierna kopplade till basanslaget tas bort helt och hållet. Utredningen anser att andelen externt finansierad forskning vid svenska lärosäten är för hög och vill se ett mål om att den direkta basfinansieringen ska uppgå till minst 50 procent. Ur ett internationellt perspektiv befinner sig de svenska lärosätenas andel basfinansiering någonstans i mitten.

Teknikföretagen är starkt kritiskt till utredningens förslag att regering och riksdag uttalar ett mål och formulerar en plan för att andelen direkta statsanslag ska utgöra minst hälften av de totala forskningsintäkterna vid universitet och högskolor i inom den kommande åttaårsperioden. I praktiken innebär ett sådant förslag att de statliga forskningsfinansiärernas andel av den totala finansieringen kontinuerligt behöver minska avsevärt, eftersom det är den enda delen av den externa finansieringen som staten kontrollerar. Utredningen saknar helt underlag som ger stöd för att en sådan utveckling av finansieringen leder till ökad kvalitet i utbildning, forskning och samverkan med näringsliv och offentlig verksamhet. Tvärtom att riskerna för forsknings- och innovationssystemet med en sådan utveckling är avsevärda.

Innovation

Innovationsperspektivet har utelämnats i utredningen. För oss är det en självklarhet att utbildning, forskning och innovation är nära sammankopplat. Samverkansforskning mellan akademi, industri och institut är kärnan i utvecklingen av ny kunskap. Här finns ett stort behov av en incitamentsstruktur för att säkerställa att de samverkan genererar ett värde för alla parter. Det innebär att såväl universitet, företag som den enskilda forskaren behöver drivkraft för att skapa maximalt värde i samverkan. För universitetet och högskolor behövs incitament för att bygga upp den kompetens som behövs för att ta en aktiv roll i samverkansprojekt och nyttiggöra de kunskapsbaserade tillgångarna. Det skulle gynna värdet i samhällsekonomin och utgöra en strategisk tillgång för industrin.

2019-06-24

Särskilda synpunkter

Nedan följer särskilda synpunkter på enskilda förslag och bedömningar.

5. En långsiktig, sammanhållen och dialogbaserad styrning

5.1.1 En samlad proposition för högre utbildning och forskning lämnas en gång per mandatperiod.

Teknikföretagen tillstyrker förslaget givet att det finns en fungerande uppföljning och bedömning av måluppfyllelse och resultat samt att propositionen fortsättningsvis omfattar högre utbildning, forskning och innovation.

Vi ser positivt på en ökad långsiktighet och ett helhetsperspektiv för utbildning, forskning och innovation. Innovation är en given del av en sådan helhet och kan inte lämnas utanför en sådan proposition. Vi vill dock påpeka vikten av att inte skapa inlåsnings effekter, en långsiktig styrning måste även ge möjligheter för lärosätena att vara flexibla. Omvärld förändras snabbt och om stora behov uppkommer exempelvis till följd av en större investering från näringslivet eller nya teknologier bör lärosätena kunna ha tillräckliga frihetsgrader för att kunna agera på det behovet. En samordnad styrning förutsätter en tydlig och transparent uppföljning som baseras på indikatorer, utvärdering och kvalitetsutvärderingssystem baserat på resultat. Sådan uppföljning saknas i utredningens förslag.

5.1.4 UKÄ ges i uppdrag att inför en samlad proposition för högre utbildning och forskning lämna underlag för den högre utbildningen.

Teknikföretagen avstyrker förslaget.

5.2.3 Regleringsbrevet för varje lärosäte utformas med utgångspunkt i den samlade propositionen för högre utbildning och forskning genom en fördjupad dialog med lärosätet, och reglerar resurser, utbildningsmål samt särskilda uppdrag och bemyndiganden med ett fyraårsperspektiv.

Som komplement till regleringsbrevet införs ett dialogbaserat och lärosätesspecifikt styrinstrument i form av fyraåriga överenskommelser där varje lärosätes mål och uppföljningskriterier formuleras för ett antal av politiken prioriterade områden.

Det gemensamma regleringsbrevet tas bort och långsiktiga mål eller anvisningar läggs i förordning, medan andra mål ges en mer lärosätesspecifikt utformning.

Teknikföretagen avstyrker förslaget om fyraåriga överenskommelser

Vi är positiva till en utvecklad dialog mellan lärosäten och regeringen, och att den samlade propositionen som föreslås för utbildning och forskning bör utgöra en viktig utgångspunkt för dessa dialoger. De skulle kunna ge bättre planeringsförutsättningar för lärosätena och möjlighet att hantera mer kvalitativa frågor och särskilda satsningar. Dock anser vi att med de förslag som idag ligger från utredningen saknas fundamentala instrument för ett sådant system.

Överenskommelserna

ges en central betydelse i det ramverk utredningen föreslår, men är trots

2019-06-24

det inte beskrivna på en tillräckligt detaljerad nivå för att det ska gå att bedöma effekten av förslaget.

Vi vill se ett styrnings- och resurstilldelningssystem som är transparent med tydliga roller och tydlig ansvarsfördelning. Regering och riksdag ska sätta övergripande mål om vad som ska uppnås och lärosätena ska ha stor handlingsfrihet i hur det ska uppnås.

Förslaget väcker flera farhågor. Det saknas en tydlig beskrivning av hur uppföljningen av överenskommelserna skulle gå till. En dialogbaserade styrningen förutsätter att det en tydlig uppföljning vilket inte föreslås i utredningen. Formerna för överenskommelserna bör även ses över så att de inte tas fram i en sluten process mellan regeringskansliet och lärosätena. När det gäller utveckling av utbildning som efterfrågas av näringslivet är det centralt att arbetsliv och näringsliv inkluderas i processen. På såväl nationell som regional nivå. Överenskommelserna riskerar också bli föremål för politisk klåfingrighet eftersom regeringen ges stor möjlighet att föra in frågor i överenskommelserna baserat på att de för dagen är politiskt intressanta. Vi ser även att förslagen riskerar främjar likriktning snarare än profilering.

Vi gör även en annan bedömning än utredningen vad avser att koppla medel till överenskommelser och avstyrker utredningens förslag att ekonomiska incitament initialt inte bör kopplas till överenskommelser. Vi menar att såväl uppnådda mål som resultat måste premieras.

5.4.2. Det inrättas en analysfunktion med uppdraget att göra samlade och oberoende analyser och uppföljningar med syfte att ligga till grund för framtida politiska prioriteringar men även kan utgöra stöd för lärosätenas och andra intressenters egna arbete.

Analysfunktionen ges i uppdrag att inkomma med en samlad analys inför propositionen för högre utbildning och forskning, och att utöver detta göra analyser av högre utbildning och forskning.

Uppdraget ska vara utformat så att analysfunktionen ges mandat att själv välja frågeställningar och metoder för sina analyser samt hur de sprids.

Teknikföretagen tillstyrker förslaget om en oberoende analysfunktion.

Denna bör generera underlag som krävs för att kunna göra välgrundade politiska avvägningar och prioriteringar. Idag saknas ett övergripande perspektiv och en sammanhållande strategi för Sverige när det kommer till forskning och utbildning. En analysfunktion skulle kunna ta en sådan roll för att säkerställa kompetensförsörjningen och forskningssatsningar inom strategiska viktiga områden för Sverige. Utformningen av en sådan funktion och dess uppdrag behöver dock samordnas med analysfunktioner som föreslagits i andra utredningar, regeringens samverkansprogram samt de analysfunktioner som redan idag finns hos ett antal myndigheter exempelvis Vinnova, Formas och Vetenskapsrådet. Analysfunktion måste inkludera aktörer för näringslivet och andra berörda aktörer.

2019-06-24

6. Utbildning och forskning

6.2.1. Regeringen tar initiativ till att det i författning skrivs in att utbildningsutbudet vid universitet och högskolor ska utformas med hänsyn till kunskapsutvecklingen och svara mot studenternas efterfrågan samt arbetslivets och samhällets behov.

Teknikföretagen tillstyrker förslaget om författningsändring.

6.2.2 Regeringens styrning av utbildningsutbudet sker genom att i regleringsbrev ange fyraåriga utbildningsuppdrag till respektive lärosäte.

Utbildningsuppdraget innehåller mål om antal helårsstudenter på totalnivå samt mål för antal examina inom vissa utbildningar som leder till legitimationsyrken.

I utbildningsuppdraget ingår även eventuella särskilda åtaganden som lärosätet och regeringen fastställt i dialog.

Teknikföretagen är kritiska till att sätta upp mål om antal helårsstudenter på totalnivå eftersom kvantitativa mått riskerar vinkla utbildningsutbudet och skapa negativa incitament för att investera i till exempel små utbildningsmiljöer eller "dyrare" utbildningar där utbildningen kräver mera resurser än genomsnittsprislapparna genererar. Det riskerar att leda till felaktig styrning där antal studenter är viktigare än den akademiska grunden och att de utbildas inom ett för samhället och studenterna relevant område. Vi ser att en fortsatt konsekvensanalys skulle behövas innan ett sådant förslag införs så att förslaget inte motverkar lärosätenas förutsättningar att utbilda för viktiga samhällsfunktioner.

De särskilda åtaganden som nämns är en strategiskt viktig fråga för näringslivet eftersom de innefattar sådant som till exempel små och ofta kostsamma utbildningar som kan vara avgörande för en bransch eller region, eller för att kompetensförsörja forskningen. Särskilda åtaganden behöver hanteras på något annat sätt, sannolikt genom att de kopplas till särskilda resurser, eventuellt genom ett utlysningförfarande.

6.2.3 UKÄ ges i uppdrag att lämna de förslag som krävs för att möjliggöra gemensamma examenstillstånd eller examenstillstånd som bygger på överenskommelser om att ett annat lärosäte bidrar med nödvändig kompetens.

Frågan om hur man kan underlätta för två eller flera lärosäten att bedriva gemensamma utbildningar utreds.

Teknikföretagen tillstyrker förslaget.

Det vore positivt att underlätta för samverkan mellan olika lärosäten samt skapa förutsättningar för gemensamma examenstillstånd. Förslaget skulle gynna både programutbildningar och fort- och vidareutbildningar.

Livslångt lärande

6.3.1 Regeringen tar initiativ till att det i högskolelagen (1992:1434) åter regleras att det i utbildning på grundnivå och avancerad nivå även ingår fortbildning och vidareutbildning.

Teknikföretagen tillstyrker förslaget.

2019-06-24

Vi vill understryka att förslaget enskilt inte är tillräckligt. Det måste skapas ekonomiska förutsättningar och incitament för lärosäten att jobba med kompetensutveckling genom särskild finansiering, öronmärkt eller utanför takbeloppet. Initialt kan det även behövas särskilda projektstöd för utveckling av kursutbud.

6.3.2 Prestationer ges minskad betydelse i resurstilldelningssystemet för utbildning på grundnivå och avancerad nivå.

Teknikföretagen tillstyrker förslaget med förutsättning att genomströmningen på utbildningarna främjas genom annat styrmedel.

Teknikföretagen delar uppfattningen om att nuvarande system med helårsstudent- och helårsprestations-ersättningar (HÅP och HPR) leder fel. Utredningen pekar på de hinder som HÅP/HPR-systemet leder till för insatser för yrkesverksamma. Delar av systemet är uppenbarligen i behov av att reformeras men vi menar att frågan kan behöva beredas vidare. Vi ser det som angeläget att ett nytt system sätter fokus på att öka genomströmningen. Examensfrekvensen är låg på många utbildningar. Vi ser oroande på att helt avskaffa incitamenten för examen. Detta menar vi istället riskerar urholka graden av fullgjorda utbildningar i Sverige.

Innan ett sådant förslag införs behövs en gedigen konsekvensanalys. Vi önskar därför se en styrning som främjar genomströmningen på utbildningarna och uppmanar regeringen att bereda frågan vidare med särskilt fokus på konsekvenserna för systemet i stort om man helt tar bort prestationsincitamenten. För att premiera fullgjorda utbildningar på ett mer flexibelt och tydligt sätt än dagens HPR-nyckel. Det är både ett samhälls- och individproblem; individen drabbas av lägre anställningsbarhet, eller om denna anställs, av sämre karriärutveckling. Samhället drabbas av kompetensförsörjningsproblem.

Forskning

6.6.1 Regering och riksdag uttalar ett mål och formulerar en plan för att andelen direkta statsanslag ska utgöra minst hälften av de totala forskningsintäkterna vid universitet och högskolor i landet inom den närmaste åttaårsperioden.

Teknikföretagen avstyrker förslaget.

Tesen att ökade basanslag leder till bättre forskningskvalitet saknar stöd. Ur ett internationellt perspektiv befinner sig de svenska lärosätenas andel basfinansiering någonstans i mitten. Frågan måste ses ur ett bredare perspektiv.

7. Samverkan och samhällspåverkan

7.2 Regeringen tar initiativ till att förändra lydelsen i kap. 2§ högskolelagen (1992:1434) så att det anges att det i högskolornas uppgift ska ingå att samverka med det omgivande samhället och verka för att den kunskap och kompetens som finns vid högskolan kommer samhället till nytta.

Teknikföretagen tillstyrker förslaget.

2019-06-24

Kan en omformulering tydliggöra behovet av att kompetens, kunskap och forskningsresultat kommer samhället till nytta på ett bättre sätt än idag är det positivt. Den kunskapsöverföring som sker i samverkan är ömsesidig, den samproducerade kunskapen bidrar dels till samhällsutveckling, dels bidrar den också till utveckling av lärosätenas utbildning och forskning. Därför är det viktigt att samverkansuppgiften inte får ett enkelriktat fokus på nyttiggörande och informationsspridning. Vi vill igen understryka att enbart en förändrad skrivning inte leder till resultat utan riktiga incitament. Det måste vara gynnsamt för universitet och högskolor att samverka.

7.4 Bedömning och uppföljning av lärosätenas samverkansarbete primärt sker inom ramen för det nationella kvalitetssäkringssystemet för utbildning och forskning med UKÄ som ansvarig myndighet.

Regeringen kan för att få en samlad nationell bild av specifika områden ge UKÄ i uppdrag att genomföra tematiska utvärderingar.

Teknikföretagen avstyrker förslaget.

Samverkan behöver följas upp systematiskt och med utgångspunkt i vilka resultat och effekter de leder till. Utvärdering bör ske i ett nationellt och jämförande perspektiv. Det nationella kvalitetssystemet som finns idag fungerar inte på det sättet och blir på så sätt otillräckligt. Idag ingår inte uppföljning av samverkan Att utvärdera om det finns förutsättningar att samverka är inte tillräckligt.

En tematisk utvärdering skulle vara intressant för att få en ögonblicksbild men en ändamålsenlig uppföljning måste möjliggöra mätningar över tid.

7.5 Styrning och uppföljning av prioriterade samverkansaspekter kan ske inom ramen för överenskommelserna och deras uppföljning.

Teknikföretagen avstyrker förslaget så som det är formulerat i slutbetänkandet.

Uppföljning av samverkan kan inte enbart inom ramen för överenskommelserna. Lärosätena behöver tydligt visa hur insatser och resultat svarar mot uppställda mål.

I motsats till utredningen menar vi att det inte är tillräckligt att ha kvalitetssäkringsprocesser och lärosätetsgenomförda utvärderingar. Lärosätena behöver utveckla och vara transparenta med sin egna interna resursfördelningssystem och prioriteringar. Att lärosätena både ska sätta sina egna mål och utvärdera dem är vi kritiska mot då detta riskerar att påverka de mål man sätter upp och omöjligt att följa upp eller jämföra på nationell nivå.

9. Resurstilldelning

9.2.1 Utbildning och forskning ses som en samlad verksamhetsgren där all verksamhet vid lärosätet ingår.

Varje lärosäte tilldelas ett samlat anslag för denna verksamhetsgren.

2019-06-24

För det samlade anslaget redovisas en utbildningsram och en forskningsram där utbildningsramen motsvarar dagens anslag till utbildning på grundnivå och avancerad nivå och forskningsramen dagens anslag till forskning och utbildning på forskarnivå.

Utöver de medel som ingår i utbildningsramen och forskningsramen kan det i det samlade anslaget ingå särskilda medel för utpekade ändamål.

Teknikföretagen tillstyrker förslagen under förutsättning att det finns ekonomiska incitament och en tydlig uppföljning.

Högskolor och universitet behöver ha tillräcklig finansiering, frihetsgrad och omvärldskunskap för att kunna ta strategiska beslut kopplat till sin verksamhet. Vi anser att det behöver bli lättare för lärosätena att hantera sina resurser och använda dem på bästa sätt. Oavsett om det är ett samlat anslag eller inte måste det finnas något styrinstrument. En tydlig målstyrning kopplat till ekonomiska incitament och/eller en resultatuppföljning. Vi efterfrågar också en tydligare transparens i anslagsfördelningen.

9.3.1 Hälften av utbildningsramen utgör en bas som inte varierar med det faktiska antalet helårsstudenter eller deras prestationer.

9.3.2 Hälften av utbildningsramen görs rörlig och beroende av antalet studenter.

Den rörliga delen avräknas årligen och baseras på antalet helårsstudenter det aktuella budgetåret.

Teknikföretagen avstyrker förslaget som det är formulerat i slutbetänkandet.

Vi delar uppfattningen att studenternas val även fortsättningsvis vägs in genom att lärosätena får pengar för antalet studenter. Men är tveksamma till om den modell som föreslås, med en fast utbildningsram i kombination med ersättning för antalet helårsstudenter utan någon typ av ytterligare nivåindelning av tilldelningen, är ändamålsenlig för att främja kvalitet och relevans. Utbildningar behöver tilldelas resurser som möter kostnaderna för utbildningarna. Till exempel är laborativa utbildningar mer kostnadskrävande jämfört med utbildningar som är mer teoretiskt inriktade. Ersättningen behöver på något sätt kopplas till någon typ av nivåindelning/incitament att även utveckla och genomföra utbildningar som medför högre kostnad per student och anslaget behöver vara avhängigt prestationer.

9.4.2 En ökad andel direkta anslag för forskning kan finansieras genom omfördelning från statliga forskningsfinansiärer. Medel som omfördelas från statliga forskningsfinansiärer bör fördelas till lärosätena utifrån respektive lärosätes historiska tilldelning av bidrag från de berörda finansiärerna.

Teknikföretagen avstyrker förslaget.

Teknikföretagen är starkt kritiskt till utredningens förslag att regering och riksdag uttalar ett mål för att andelen direkta statsanslag ska utgöra minst hälften av de totala forskningsintäkterna vid universitet och högskolor särskilt på bekostnad av forskningsfinansiärerna. Utredningen saknar helt underlag som ger stöd för att en sådan

2019-06-24

utveckling av finansieringen leder till ökad kvalitet i utbildning, forskning och samverkan med näringsliv och offentlig verksamhet.

Teknikföretagen

Frida Andersson
Expert kompetensförsörjning

Peter Johansson
Biträdande näringspolitisk chef